

DOJRZAŁOŚĆ SZKOLNA - czym jest ?

07.05.2020

Dla każdego siedmiolatka dobry start w klasie pierwszej jest ogromnie ważny. Można by powiedzieć, że rzutuje na całe późniejsze życie szkolne, motywację do nauki, sukcesy, ale również na samoocenę i sukcesy w życiu dorosłym.

Dobry start w klasie pierwszej wpływa na ukształtowanie się pozytywnego stosunku do szkoły, do nauki, do nauczycieli, na wyrabianie u dziecka właściwej pozycji w zespole klasowym.

Każdy pierwszoklasista rozpoczynając naukę w klasie pierwszej powinien osiągnąć dojrzałość szkolną.

Dojrzałość szkolna to osiągnięcie takiego stopnia rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego, jaki umożliwia udział w życiu szkolnym i opanowanie treści programu szkolnego nauczania.

Można mówić w tym wypadku o kilku rodzajach dojrzałości, m.in. o dojrzałości umysłowej, emocjonalnej, społecznej i fizycznej.

- **Dojrzałość umysłowa** to: odpowiedni poziom rozwoju wszystkich procesów i funkcji psychicznych (mowa, myślenie, pamięć, uwaga, wyobrażenia, spostrzegawczość);
- **Dojrzałość społeczna**: poczucie obowiązku, umiejętność organizacji działań, wytrwałość w dążeniu do celu, samodzielność, respektowanie poleceń osoby kierującej działaniem, umiejętność współzycia i współdziałania w grupie;
- **Dojrzałość emocjonalna** - wolicjonalna: równowaga procesów hamowania i pobudzania, czyli regulacja nastrojami i sposobami wyrażania uczuć, dobre samopoczucie i radość tworzenia, celowa działalność i doprowadzenie realizacji zadań do końca- jako dążenie do sukcesu drogą pokonywania trudności, inicjatywa;
- **Dojrzałość fizyczna**: wzrost i ciężar ciała, ogólny stan zdrowia, wydolność fizyczna układów i organów całego organizmu, sprawność zmysłów: wzorku, słuchu, dotyku, sprawność motoryczna- zdolność władania własnym ciałem i poszczególnymi organami.

Z dojrzałością umysłową wiąże się przygotowanie dzieci do nauki pisania i czytania. Od poziomu opanowania tych umiejętności zależy powodzenie dziecka w uczeniu się wielu innych

przedmiotów. Dla dzieci, które mają trudności z czytaniem i pisaniem organizowane są w szkole zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze lub korekcyjno-kompensacyjne. Jeżeli mamy do czynienia z uczniami dyslektycznymi (z grupy ryzyka dysleksji) powinniśmy skontaktować się z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. Po badaniu przez specjalistów można dopiero ustalić odpowiedni program oddziaływań pedagogicznych. Zasadniczym celem pracy z dziećmi dyslektycznymi jest umożliwienie im opanowania podstawowych umiejętności czytania i pisania. Jednak dla zrealizowania założonego celu praca wyrównawcza musi nie tylko zapewniać zdobywanie tych umiejętności, ale także wyrównywanie braków dziecka, będących przyczyną jego trudności szkolnych a także przezwyciężenie skutków niepowodzeń w nauce: braku równowagi emocjonalnej i słabej motywacji do nauki. Na zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych zwracamy uwagę na:

- usprawnianie zaburzonych procesów psychomotorycznych istotnych w opanowaniu umiejętności czytania i pisania;
- ćwiczenia sprawności czytania i pisania;
- oddziaływanie psychoterapeutyczne ogólnie uspokajające, a równocześnie aktywizujące dziecko do nauki.

W pracy z dzieckiem dyslektycznym na terenie klasy konieczne jest uwzględnienie:

- mniejszych możliwości w zakresie pisania i czytania dziecka dyslektycznego niż możliwości przeciętnie zdolnego ucznia;
- mimo obniżonej zdolności do pisania i czytania, dziecko osiąga normę intelektualną (tzn. nie kwalifikuje się do szkoły specjalnej).

Spośród wielu umiejętności, jakie powinien posiadać uczeń rozpoczynający naukę szkole wymienia się również **umiejętności językowe**. Są one zwłaszcza w literaturze zagranicznej, określane jako podstawa sukcesów szkolnych, a ich brak uznaje się za najczęstszą przyczynę niepowodzeń szkolnych. Dziecko idące do szkoły powinno mieć odpowiedni zasób słów, umieć budować gramatycznie poprawnie zdania, które powinno umieć łączyć w logiczną całość.

Wymagane jest też opanowanie wymowy podstawowych głosek języka polskiego, w tym także tych, które pewnym dzieciom sprawiają trudność, a więc głosek oznaczonych literami: r, sz, ż, cz, dż, ś, ć, ź i dź. Na językową dojrzałość szkolną kandydata do klasy pierwszej składa się również umiejętność dokonywania analizy i syntezy głoskowej i sylabowej wyrazów, wyodrębnianie słów z mówionych zdań. Jeżeli dzieci mają trudności z prawidłowym

artykułowaniem głosek, dokonywaniem analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej wyrazów wymagają pomocy logopedycznej.

Do nauki czytania podchodzimy od strony mowy, analizując słyszane wyrazy na głoski. Równolegle rozwijamy spostrzegawczość wzrokową potrzebną do rozpoznawania liter. Podstawą przygotowania do nauki pisania jest systematyczność ćwiczeń w trakcie zajęć organizowanych w tym celu np. w przedszkolu. Należy pilnie pracować nad sprawnością rąk dziecka oraz różnicowaniem ręki lewej i prawej. Jednak najbardziej naturalnym sposobem osiągnięcia takiej sprawności, są przede wszystkim wszystkie czynności samoobsługowe, zabawy manipulacyjne, ćwiczenia manualne, zajęcia plastyczne - techniczne, konstrukcyjne i prace o charakterze użytecznym podejmowane w domu podczas codziennej zabawy.

Nadopiekuńczość rodziców, odrzucenie, brak akceptacji dziecka, gdy nie spełnia ono oczekiwań, a także oczekiwania wygórowane ze strony rodziców, przy braku sprostania tym wymaganiom ze strony dziecka, mogą spowodować takie reakcje jak milczenie, zaburzenia mowy typu jąkanie lub zachowania agresywne, spowodowane uczuciem niedowartościowania i chęcią zwrócenia na siebie uwagi. Zważywszy na powyższe fakty nie wolno lekceważyć tak ważnej życiowej funkcji, jaką jest mowa, umożliwiająca satysfakcjonujące kontakty dziecka z otoczeniem. Sterując mądrze wychowaniem i kształceniem dziecka, oceniając jego możliwości psychofizyczne postaramy się nie pominąć kłopotów, które nie pozwolą dziecku osiągnąć dojrzałości szkolnej. Starajmy się wspierając i tak oddziaływać na każdego ucznia, aby uwierzył we własne siły.

Opracowała: Monika Sęk, psycholog-pedagog

Bibliografia:

1. Bogdanowicz M., „O dysleksji , czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu”, Lublin 1994;
2. Gąsowska T. , Pietrzak- Stępkowska Z., „Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu”, Warszawa 1994 .

Strony z których również można skorzystać i wykonać test własnemu dziecku:

https://www.profesor.pl/mat/pd4/pd4_b_toczek_040520.pdf

<http://diagnoza.wszpwn.com.pl/>

https://www.treningmozgu.pl/doc/test_2.pdf